

Příručka
pro školení starostů

Praha 2011

Obsah

Úvod	2
Vymezení základních pojmů	3
I. Řešení mimořádných událostí	5
1. Příprava obce na mimořádné události	5
2. Podíl obce na provádění záchranných a likvidačních prací	6
3. Ochrana obyvatelstva	10
4. Finanční zabezpečení	14
II. Řešení krizových situací	14
1. Příprava na řešení krizových situací	15
2. Řešení krizové situace po vyhlášení krizového stavu	16
3. Krizové štáby obcí s rozšířenou působností	18
4. Finanční zabezpečení krizových opatření	19
III. Ochrana před povodněmi	19
1. Stupně povodňové aktivity	19
2. Povodňové orgány	20
3. Povodňové plány	21
4. Obnova území po povodni	23
IV. Další zdroje informací	23
Přílohy	24
1. Zvláštnosti provádění evakuace v rámci povodňové ochrany	24
2. Zvláštnosti provádění evakuačních opatření v okolí jaderných zařízení	25
3. Obsahové zaměření a doporučené formy přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku mimořádných událostí v podmínkách obce	26
Seznam zkratk	28
Použitá literatura	28

Úvod

Orgány obce zajišťují připravenost obce na mimořádné události a podílejí se na provádění záchranných a likvidačních prací a na ochraně obyvatelstva.

Za tímto účelem obecní úřad, v souladu se zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,

- a) organizuje přípravu obce na mimořádné události;
- b) podílí se na provádění záchranných a likvidačních prací s integrovaným záchranným systémem;
- c) zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím;
- d) hospodaří s materiálem civilní ochrany;
- e) poskytuje hasičskému záchrannému sboru kraje podklady a informace potřebné ke zpracování havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu;
- f) podílí se na zajištění nouzového přežití obyvatel obce;
- g) vede evidenci a provádí kontrolu staveb civilní ochrany nebo staveb dotčených požadavky civilní ochrany v obci.

Obec se při své činnosti směřující k ochraně obyvatelstva řídí, kromě výše uvedeného zákona, dalšími právními předpisy, např.:

- zákonem č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů;
- zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů (*řešení krizových situací*);
- zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Vymezení základních pojmů

Mimořádnou událostí se rozumí škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

Zákon č. 239/2000 Sb., §2 písm. b)

Ochranou obyvatelstva se rozumí plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku.

Zákon č. 239/2000 Sb., §2 písm e)

Integrovaným záchranným systémem se rozumí koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.

Zákon č. 239/2000 Sb., §2 písm. a)

Základními složkami IZS jsou složky, které zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události, její vyhodnocení a neodkladný zásah v místě mimořádné události. Za tímto účelem rozmísťují své síly a prostředky po celém území České republiky. Základními složkami IZS jsou Hasičský záchranný sbor České republiky, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, zdravotnická záchranná služba a Policie České republiky.

Zákon č. 239/2000 Sb., § 4, odst. 4 a 1

Ostatními složkami IZS jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím. Ostatní složky IZS poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání. V době krizových stavů se stávají ostatními složkami IZS také odborná zdravotnická zařízení na úrovni fakultních nemocnic pro poskytování specializované péče obyvatelstvu.

Zákon č. 239/2000 Sb., § 4, odst. 2 a 3

Záchrannými pracemi se rozumí činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jeho příčin.

Zákon č. 239/2000 Sb., §2 písm. c)

Likvidačními pracemi se rozumí činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.

Zákon č. 239/2000 Sb., §2 písm. d)

Krizovým řízením se rozumí souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s

- přípravou na krizové situace a jejich řešením, nebo
- ochranou kritické infrastruktury.

Zákon č. 240/2000 Sb., § 2 písm. a)

Krizovou situací se rozumí mimořádná událost podle zákona o IZS, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu.

Zákon č. 240/2000 Sb., § 2 písm. b)

Krizovým opatřením se rozumí organizační nebo technické opatření určené k řešení krizové situace a odstranění jejich následků, včetně opatření, jimiž se zasahuje do práva povinností osob.

Zákon č. 240/2000 Sb., § 2 písm. c)

Pracovní povinností se rozumí povinnost fyzické osoby vykonávat po nezbytně nutnou dobu určenou prací, která je nutná pro řešení krizové situace a kterou je tato osoba povinna konat v místě určeném orgánem krizového řízení.

Zákon č. 240/2000 Sb., § 2 písm. d)

Pracovní výpomocí se rozumí povinnost fyzických osob vykonávat jednorázové a mimořádné úkoly nezbytné pro řešení krizové situace, které jsou povinny konat v místě určeném orgánem krizového řízení.

Zákon č. 240/2000 Sb., § 2 písm. e)

Věcným prostředkem se rozumí movitá nebo nemovitá věc nebo poskytovaná služba, pokud tuto věc nebo službu lze využít při řešení krizové situace.

Zákon č. 240/2000 Sb., § 2 písm. f)

Povodněmi se rozumí přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody. Povodní je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů (přirozená povodeň), nebo jinými vlivy, zejména poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii (protržení) nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle (zvláštní povodeň).

Zákon č. 254/2001 Sb., § 64, odst. 1

Ochranou před povodněmi se rozumí činnosti a opatření k předcházení a zvládnutí povodňového rizika v ohroženém území. Zajišťuje se systematickou prevencí a operativními opatřeními.

Zákon č. 254/2001 Sb., § 63, odst. 1

I. Řešení mimořádných událostí

Obecní úřad, v souvislosti s řešením mimořádných událostí, organizuje přípravu obce na mimořádné události, podílí se na provádění záchranných a likvidačních prací a zajišťuje ochranu obyvatelstva (zejména varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím, podílí se na zajištění nouzového přežití obyvatel obce).

1. Příprava obce na mimořádné události

Obecní úřad při přípravě na mimořádné události:

1.1 Poskytuje podklady a informace hasičskému záchrannému sboru kraje, které jsou potřebné ke zpracování havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu. Jsou to zejména:

- charakteristika území obce (geografické, demografické a klimatické informace, popis infrastruktury);
- podklady do plánů konkrétních činností (zejména zajištění varování a poskytování tísňových informací, evakuace, ukrytí osob před hrozícím nebezpečím a zajištění nouzového přežití obyvatel obce);
- písemné dohody, které starosta obce předem sjednal s právníckými a fyzickými osobami, podnikajícími fyzickými osobami o způsobu a rozsahu osobní nebo věcné pomoci pro potřebu záchranných a likvidačních prací;
- možnosti k poskytnutí plánované pomoci na vyžádání (obec má povinnost poskytnout tuto pomoc v mezích své působnosti, a pokud by tím vážně neohrozila plnění vlastních závažnějších úkolů. Poskytování plánované pomoci na vyžádání se zahrnuje do poplachového plánu IZS).

1.2 Seznamuje právnícké a fyzické osoby v obci s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva

- při plnění tohoto úkolu obecní úřad vychází z analýzy možného ohrožení (výpisu z havarijního plánu kraje a vnějšího havarijního plánu) a využívá k tomu především odborníky z hasičského záchranného sboru kraje a ostatních složek IZS;
- používá k tomu širokou škálu forem a metod (školení, besedy, semináře, pracovní porady, tiskoviny, ukázky...).

1.3 Provádí přípravu obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku mimořádných událostí

- obecní úřad, na základě analýzy možného ohrožení (výpisu z havarijního plánu kraje a vnějšího havarijního plánu), zvolí obsah a formy přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku mimořádných událostí (ukázky, instruktáže, tiskoviny, letáky, místní rozhlas, místní kabelovou televizi, exkurze, přednášky s besedou...), zvolí termín akce, zabezpečí lektory a potřebný materiál (v součinnosti se složkami IZS), resp. finance;
- k přípravě také může využívat možností, které úřad nabízí. Informace lze předávat za pomoci vývěsek, úředních desek, internetových stránek úřadu, nebo vytvořením informačního koutku, kde je možno v tomto prostoru zajistit distribuci letáků, nebo jiných materiálů zaměřených na charakter možného ohrožení obyvatel obce, na připravená opatření k zabezpečení ochrany obyvatelstva, jejich života, zdraví

a majetku. Zvláštní pozornost je třeba věnovat občanům sluchově, zrakově a tělesně postiženým;

- dále se doporučuje před očekávanými mimořádnými událostmi (např. povodně apod.), kdy lze předpokládat vyšší poptávku po informacích, zveřejnit informace v regionálním/obecním tisku a zajistit potřebné informace v dostatečném počtu do informačního koutku na úradě;
- k tomu je vhodné využívat materiálů zveřejněných na internetových stránkách Hasičského záchranného sboru ČR (www.hzscr.cz) a v případě potřeby je možno požádat o podporu. Vhodné je využít spolupráce především se sbory dobrovolných hasičů, následně pak se základními a ostatními složkami IZS. Obsahové zaměření a doporučené formy přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při mimořádných událostech v podmínkách obce jsou uvedeny v příloze č. 3.

2. Podíl obce na provádění záchranných a likvidačních prací

2.1 Koordinování záchranných a likvidačních prací v místě nasazení složek IZS a v prostoru předpokládaných účinků mimořádné události a řízení součinnosti těchto složek **provádí velitel zásahu**, který může starostu obce požádat o spolupráci při provádění záchranných a likvidačních prací a pro plnění některých úkolů v ochraně obyvatelstva, které jsou v kompetenci obce.

2.1.1 Velitelem zásahu je zpravidla velitel jednotky požární ochrany nebo příslušný funkcionář hasičského záchranného sboru s právem přednostního velení. Pokud na místě zásahu není ustanoven velitel zásahu, řídí součinnost těchto složek velitel nebo vedoucí zasahujících sil a prostředků složky IZS, která v místě zásahu provádí převažující činnost.

2.1.2 Velitel zásahu je při provádění záchranných a likvidačních prací oprávněn:

- zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu a nařídit, aby místo zásahu opustila osoba, jejíž přítomnost není potřebná, nařídit evakuaci osob, popř. stanovit i jiná dočasná omezení k ochraně života, zdraví, majetku a životního prostředí a vyzvat osobu, která se nepodřídí stanoveným omezením, aby prokázala svoji totožnost;
- nařídit bezodkladné provádění nebo odstraňování staveb, terénních úprav za účelem zmírnění nebo odvrácení rizik vzniklých mimořádnou událostí;
- vyzvat právnické nebo fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci;
- zřídit štáb velitele zásahu jako svůj výkonný orgán a určit náčelníka a členy štábu (velitelé vedoucích složek IZS nebo fyzické osoby či zástupce právnických osob, se kterými složky IZS spolupracují nebo které poskytují osobní a věcnou pomoc);
- rozdělit místo zásahu na sektory, popřípadě úseky a stanovit jejich velitele, kterým je oprávněn ukládat úkoly a rozhodovat o přidělování sil a prostředků do podřízenosti velitelů sektorů a úseků.

2.2 Úkoly obecního úřadu a starosty obce vztahující se k záchranným a likvidačním pracím

Zákon o IZS stanoví orgánům obce také úkol podílet se na provádění záchranných a likvidačních prací s IZS. Převážná část úkolů je však směřována do oblasti ochrany obyvatelstva (tyto úkoly jsou řešeny v následující kapitole).

Starosta obce je ze zákona oprávněn vyzvat právnické a fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci.

Starosta obce, který při nebezpečí z prodlení uložil povinnost právnické osobě a podnikající fyzické osobě poskytnout věcný prostředek:

- informuje hejtmana o uložení této povinnosti;
- zabezpečí jeho vrácení tomu, kdo věcný prostředek poskytl;
- vydá potvrzení o využití tohoto prostředku.

Potvrzení obsahuje:

- údaje o uživateli popř. vlastníkovi věcného prostředku;
- nezbytné identifikační údaje věcného prostředku;
- datum a hodinu poskytnutí a vrácení věcného prostředku;
- stav opotřebení a poškození;
- poučení o náhradě;
- označení orgánu (starosty), který potvrzení vydal.

K poskytnutí věcné nebo osobní pomoci nelze vyzvat fyzické osoby, které požívají výsady a imunity podle mezinárodního práva.

Od osobní pomoci jsou osvobozeny:

- osoby ve věku do 18 let a od 62 let;
- osoby zdravotně nezpůsobilé k výkonu požadovaných činností;
- plně invalidní osoby;
- poslanci a senátoři Parlamentu ČR a členové vlády;
- a dále osoby, které by tím vystavily vážnému ohrožení sebe nebo osoby blízké.

Ženám lze nařídit pouze takovou osobní pomoc, která není v rozporu se zákoníkem práce a vyhláškou č. 288/2003 Sb., kterou se stanoví práce a pracoviště, které jsou zakázány těhotným ženám, kojícím ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání.

2.3 Významným nástrojem obce při provádění záchranných a likvidačních prací i při plnění úkolů ochrany obyvatelstva je jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, kterou obec zřizuje a spravuje na základě § 68 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

- **velitele této jednotky,** po vyjádření hasičského záchranného sboru kraje k jeho způsobilosti vykonávat funkci velitele, **jmenuje a odvolává starosta obce.** Přihlíží přitom k návrhu občanského sdružení působícího na úseku požární ochrany;
- ke zvýšení akceschopnosti a zkvalitnění činnosti jednotky sboru dobrovolných hasičů obce se mohou do těchto jednotek zařadit i osoby vykonávající tuto službu jako svoje zaměstnání. O tomto opatření rozhodne obec po projednání s hasičským záchranným sborem kraje;
- obec může zrušit jednotku sboru dobrovolných hasičů obce jen se souhlasem hasičského záchranného sboru kraje;
- **obec zřizuje požární hlídku,** pokud nezřizuje jednotku sboru dobrovolných hasičů obce a určí ji hasičský záchranný sbor kraje;
- **obec zabezpečuje akceschopnost jednotky** sboru dobrovolných hasičů obce, odbornou přípravu členů jednotky, materiální a finanční potřeby, zajišťuje péči o členy jednotky, poskytuje náhradu ušlého výdělku členu jednotky, který se ve své pracovní době nebo v době, ze které mu plyne příjem z podnikání

nebo jiné samostatně výdělečné činnosti, zúčastní zásahu při požáru nebo jiných záchranných prací při živelních pohromách nebo jiných mimořádných událostech nebo nařízeného cvičení anebo nařízené odborné přípravy. Zabezpečuje a hradí pro členy jednotky preventivní zdravotní prohlídky;

- obecní úřad zajišťuje účast velitelů a strojníků jednotky sboru dobrovolných hasičů obce na jejich odborné přípravě;
- obce mohou na základě smlouvy o sdružení uzavřené podle občanského zákoníku, vzájemně mezi sebou nebo s hasičským záchranným sborem kraje sdružovat prostředky a zřídit společnou jednotku požární ochrany. Společnou jednotku požární ochrany mohou dvě nebo více obcí zřídit jen vytvořením svazku obcí (zákon č. 128/2000 Sb., o obcích) a po vyjádření hasičského záchranného sboru kraje. Svazky obcí jsou formou spolupráce mezi obcemi umožňující společně plnit jejich úkoly v oblasti samostatné působnosti, které jsou nad síly jednotlivých obcí. Předmětem činnosti svazku obcí mohou být, v souladu s § 50, odst. 1, zákona o obcích, úkoly v oblasti požární ochrany;
- jednotka požární ochrany provádí požární zásah podle příslušné dokumentace požární ochrany nebo při soustředění a nasazování sil a prostředků, provádí záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech;
- jednotky požární ochrany plní úkoly také na úseku ochrany obyvatelstva. Základní početní stav členů jednotky sboru dobrovolných hasičů obce se zvyšuje o potřebný počet členů, je-li tato jednotka současně zařízením civilní ochrany.

2.3.1 Početní stavy a vybavení jednotek dobrovolných hasičů obcí

Základní početní stav členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí a jejich minimální vybavení požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany podle jejich zařazení v plošném pokrytí kraje jednotkami (kategorie JPO II, JPO III, JPO V) daných vyhláškou č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek PO ve znění vyhlášky č. 226/2005 Sb. je následující:

Vnitřní organizace jednotky	Kategorie jednotky				
	JPO II/1	JPO II/2	JPO III/1	JPO III/2	JPO V
Celkem základní početní stav členů ⁵⁾	12	24	12	24	9
Počet členů v pohotovosti pro výjezd v dané kategorii jednotky	4	8	4	8	4
Funkce					
Velitel	1	1	1	1	1
Velitel družstva	2	5	2	5	2
Strojník	3	6	4	6	2
Hasič, starší hasič	6	12	5	12	4
Požární technika a věcné prostředky požární ochrany ³⁾					
Cisternová automobilová stříkačka v základním provedení	1	1	1	1	1 ¹⁾
Dopravní automobil	1	1	1	1	1 ¹⁾
Automobilový žebřík do 30 m	1 ²⁾	1 ²⁾	1 ²⁾	1 ²⁾	-
Automobilová plošina do 30 m	1 ²⁾	1 ²⁾	-	-	-
Odsavač kouře nebo přetlakový ventilátor	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾
Motorová stříkačka	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1
Izolační dýchač ⁴⁾	4	8 ¹⁾	4	8 ¹⁾	4 ¹⁾
Vozidlová radiostanice požární ochrany	2	2	2	2	-
Přenosná radiostanice požární ochrany	2	4	2	4	1 ¹⁾
Mobilní telefon	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾

- 1) *Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce je vybavena uvedenou požární technikou, věcnými prostředky požární ochrany, jen pokud je to odůvodněno plošným pokrytím, dokumentací zdolávání požáru objektů, jejichž ochranu před požáry a mimořádnými událostmi jednotka zabezpečuje. Do počtu izolačních dýchacích přístrojů, přetlakových ventilátorů a motorových stříkaček se započítávají také tyto prostředky umístěné v CAS nebo v jiné požární technice ve vybavení jednotky.*
- 2) *Vybavení jednotky sboru dobrovolných hasičů obce výškovou technikou se provádí podle obdobné zásady, na které je vybavena stanice typu P2 hasičského záchranného sboru kraje (příloha. č. 3 a č. 6 vyhlášky č. 247/2001 Sb).*
- 3) *Kromě minimálního vybavení požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany je jednotka sboru dobrovolných hasičů obce vybavována další požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany nebo jinými prostředky, pokud je předurčena pro systém záchranných prací při dopravních nehodách, při haváriích, při živelních pohromách a pro ochranu obyvatelstva. To platí i v případech, kdy je nadstandardní vybavení požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany a jinými prostředky odůvodněno havarijním plánem kraje nebo dokumentací zdolávání požáru objektů, jejichž ochranu před požáry a jinými mimořádnými událostmi jednotka zabezpečuje. Vybavení požární technikou a prostředky požární ochrany může být zvýšeno až na jedenapůlnásobek limitů uvedených v tabulce (zaokrouhluje se nahoru).*
- 4) *Autonomní dýchací přístroj na stlačený vzduch s otevřeným okruhem, typ s plicní automatikou pro použití v plynném prostředí.*
- 5) *Základní početní stav členů jednotky sboru dobrovolných hasičů obce se zvyšuje o potřebný počet členů stanovený právním předpisem, je-li tato jednotka současně zařízením civilní ochrany.*

Vysvětlivky:

- JPO II/1 - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s územní působností kategorie JPO II, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu a zřizuje se zpravidla ve vybrané obci s počtem obyvatel nad 1000;
- JPO II/2 - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s územní působností kategorie JPO II, která zabezpečuje výjezd dvou družstev o zmenšeném početním stavu a zřizuje se zpravidla ve vybrané obci s počtem obyvatel nad 1000;
- JPO III/1 - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s územní působností kategorie JPO III, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu a zřizuje se zpravidla ve vybrané obci s počtem obyvatel nad 1000;
- JPO III/2 - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s územní působností kategorie JPO III, která zabezpečuje výjezd dvou družstev o zmenšeném početním stavu a zřizuje se zpravidla ve vybrané obci s počtem obyvatel nad 1000;
- JPO V - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s místní působností kategorie JPO V, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu.

Poznámka: Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, která není zařazena do plošného pokrytí má základní početní stav členů jako jednotka JPO V.

2.3.2 Zásady činnosti jednotek požární ochrany na úseku ochrany obyvatelstva

Na úseku ochrany obyvatelstva provádí jednotky zásah podle zásad uvedených v § 21 až 28 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

Při zásahu:

- a) zdolávají požáry;
- b) provádí záchranné a likvidační práce;
- c) podílí se na evakuaci obyvatel;
- d) podílí se na označování oblastí s výskytem nebezpečných látek;
- e) podílí se na varování obyvatel;
- f) podílí se na dekontaminaci postižených obyvatel nebo majetku;
- g) podílí se na zajištění podmínek nouzového přežití a humanitární pomoci obyvatelstvu.

Jednotka požární ochrany vykonává na úseku ochrany obyvatelstva jen takovou výše uvedenou činnost, která odpovídá jejímu zařazení v plošném pokrytí a její dislokaci ve vztahu k vnější zóně havarijního plánování a k havarijnímu plánu kraje.

3. Ochrana obyvatelstva

Obecní úřad, v souvislosti s řešením mimořádných událostí na úseku ochrany obyvatelstva především:

3.1 Zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím (starostovi obce zákon ukládá zajišťovat varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím a organizovat v dohodě s velitelem zásahu nebo starostou obce s rozšířenou působností evakuaci osob z ohroženého území obce).

3.1.1 Varování a poskytování tísňových informací

- k vyhlášení signálu jsou využívány elektrické rotační sirény, elektronické sirény a MIS a k předání verbální tísňové informace pak elektronické sirény a hromadné informační prostředky⁶⁾ (např. Český rozhlas, Česká televize a MIS);
- koncové prvky varování musí odpovídat technickým požadavkům na koncové prvky varování připojované do jednotného systému varování a vyrozumění vydaným MV-GŘ HZS ČR a musí být schváleny pro připojení;
- varování musí odpovídat hrozícímu nebezpečí zejména co do jeho účinnosti;
- postupuje se zpravidla z připravených podkladů uvedených ve výpisu z havarijního plánu kraje (vnějšího havarijního plánu);
- varování obyvatelstva se uskutečňuje varovným signálem „Všeobecná výstraha“ (kolísavý tón sirény po dobu 140 vteřin; signál může být vyhlášován třikrát za sebou v cca třímínutových intervalech), který se vyhláší při hrozbě nebo vzniku mimořádné události, která může ohrozit životy a zdraví občanů, majetek a životní prostředí. Jedná se o jediný tón sirény, určený pro veřejnost;
- po zaznění varovného signálu následuje tísňová informace, ze které se obyvatelé obce dozvědí, co se stalo, kde se to stalo, jaké nebezpečí hrozí, co mají obyvatelé obce učinit k ochraně svého zdraví, zvířat, resp. majetku;
- při poruše MIS je potřebné mít připraven náhradní způsob varování a informování (využitím složek IZS, tlampači, osobním stykem, mobilem...);
- zvláštní pozornost věnovat neslyšícím (mít o nich přehled a připravit individuální postup varování a informování).

Ověření systému varování (zkouška sirén, resp. místního informačního systému)

- signál „Zkouška sirén“ (nepřerušovaný tón sirény po dobu 140 vteřin) je používán k ověřování provozuschopnosti sirén;
- je vyhlášován zpravidla každou první středu v měsíci ve 12.00 hod.;
- o prováděné zkoušce je doporučeno informovat občany např. místním rozhlasem;
- zjištěné závady se sdělují příslušnému hasičskému záchrannému sboru kraje.

⁶⁾ § 32 zákona č. 239/2000 Sb., § 15 zákona č. 239/2000 Sb.

3.1.2 Ukrytí a evakuace obyvatel obce

- ukrytí nebo evakuace osob se uskutečňuje na základě vzniklé situace okamžitě nebo postupně dle připravených plánů (výpisu z havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu);
- k ukrytí a evakuaci poskytovat včasné a přesné informace obyvatelům obce.

Ukrytí osob:

- ukrytí osob v případě vzniku mimořádné události s únikem nebezpečných látek se zabezpečuje v improvizovaných úkrytech s využitím přirozených ochranných vlastností staveb, uzavřením a utěsněním oken, dveří, vypnutím ventilace apod. Improvizovaným úkrytem může být např. rodinný dům, byt v panelovém domě, kancelář, prodejna a všechna další místa, kde lze vyjmenovaná opatření uskutečnit.

Evakuace:

- evakuace obyvatelstva je jedním ze základních způsobů ochrany obyvatelstva. Je to souhrn opatření, jimiž se zabezpečuje přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálu k zachování nutné výroby a nebezpečných látek z míst ohrožených mimořádnou událostí v daném pořadí priority. Vlastní evakuace se provádí z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, která zajišťují pro evakuované obyvatelstvo náhradní ubytování a stravování, pro zvířata ustájení a pro věci uskladnění;
- evakuace se vztahuje na všechny osoby v místech ohrožených mimořádnou událostí s výjimkou osob, které se budou podílet na záchranných pracích, na řízení evakuace nebo budou vykonávat jinou neodkladnou činnost. K ochraně těchto pracovníků se plánují a provádějí nezbytná ochranná opatření;
- přednostně se evakuace plánuje pro děti do 15 let, pacienty ve zdravotnických zařízeních, osoby umístěné v sociálních zařízeních, osoby zdravotně postižené a doprovod osob zde uvedených.

Evakuaci zajišťuje pracovní skupina krizového štábu (pokud byl krizový štáb zřízen), *evakuační a přijímací středisko* (k zabezpečení evakuace lze využít zařízení CO pro zajištění evakuace, které může tvořit obsluha evakuačního střediska nebo obsluha přijímacího střediska. Za tímto účelem je obec oprávněna takovéto zařízení CO zřídit).

Zřízená pracovní skupina krizového štábu (určený pracovník obce) zajišťuje zejména: řízení průběhu evakuace, koordinaci přepravy ze shromaždišť osob do evakuačních středisek a poté prostředky hromadné přepravy do přijímacích středisek a dále do cílových míst přemístění. Dále zajišťuje využití dopravních prostředků, jejich přerozdělování mezi evakuační střediska, opatření nouzového zásobování pro obyvatelstvo, koordinaci činnosti evakuačních a přijímacích středisek, spolupráci s orgány veřejné správy a se zdravotnickými a humanitárními organizacemi, dokumentování průběhu celé evakuace. Důležité je správné vytipování a zabezpečení evakuačních prostorů a promyšlená organizace celé evakuace.

Evakuační středisko je prostor, ve kterém jsou evakuované osoby shromažďovány a informovány o dalších opatřeních a činnostech. Buduje se tak, aby evakuovaným nehrozilo žádné nebezpečí. Zajišťuje zejména řízení přepravy z evakuačního střediska do přijímacího střediska s využitím dostupných dopravních prostředků, vedení evidence o příjmu evakuovaných osob a poskytování pomoci při slučování evakuovaných rodin, přerozdělování evakuovaných osob do předurčených příjmových oblastí a přijímacích středisek, vytvoření a označení místa pro podávání základních informací v prostoru evakuačního střediska, první

zdravotnickou pomoc, popřípadě přednemocniční neodkladnou péči a převoz zraněných nebo nemocných do zdravotnických zařízení, vytýčení tras k nástupním stanicím hromadné přepravy, nouzové ubytování a stravování pro personál a evakuované obyvatelstvo, které se zdrží v evakuačním středisku déle než 12 hodin, udržování veřejného pořádku v prostoru evakuačního střediska, podávání informací o průběhu evakuace pracovní skupině krizového štábu.

- ubytování, stravování, zásobování a distribuce zásob se zajišťuje na základě uzavřených smluv nebo na základě mimořádných pravomocí;
- evakuační středisko je nutno označit nápisem, případně mezinárodně platným rozeznávacím znakem CO.

Přijímací středisko je prostor, ve kterém se zajišťuje příjem evakuovaných osob, přerozdělení evakuovaných osob do předurčených cílových míst, míst nouzového ubytování, první zdravotnickou pomoc a případný odvoz nemocných do vyčleněných zdravotnických zařízení, informování orgánů o průběhu evakuace, informování evakuovaných osob, zejména o místě nouzového ubytování a stravování, informování orgánů veřejné správy, dotčených evakuačními opatřeními, o počtech a potřebách evakuovaných osob.

- přijímací středisko je nutno označit nápisem, případně mezinárodně platným rozeznávacím znakem CO;
- zvláštnosti provádění evakuace v rámci povodňové ochrany (*viz. Příloha č. 1*);
- zvláštnosti provádění evakuačních opatření v okolí jaderných zařízení (*viz. Příloha č. 2*).

3.2 Podílí se na zajištění nouzového přežití obyvatel obce (starostovi obce zákon ukládá organizovat činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel obce)

- souběžně s evakuací a v souladu s plány, uzavřenými dohodami a smlouvami zabezpečuje obecní úřad a starosta obce nouzové přežití obyvatel (nouzové ubytování, nouzové zásobování základními potravinami a vodou, nouzové dávky energií, nouzové základní služby obyvatelstvu a plnění základních hygienických norem);
- u hasičských záchranných sborů jsou vytvářeny soupravy materiálu nouzového přežití, které jsou určeny k zabezpečení nouzového ubytování, stravování, případně ošacení evakuovaných osob. Tyto jsou dostupné na vyžádání prostřednictvím hasičských záchranných sborů krajů;
- humanitární pomoc, dle zákona číslo 241/2000 Sb. zabezpečuje vláda prostřednictvím Správy státních hmotných rezerv. Ta vytváří zásoby (spací pytle a deky, potravinový a hygienický balíček), které je schopna na základě žádosti poskytnout při řešení krizových stavů;
- humanitární pomoc jsou dále schopny poskytovat nevládní a církevní organizace, právnické osoby, jednotlivci; obsahem humanitární pomoci je především materiální, finanční, poradenská, duchovní a psychologická pomoc poskytovaná dobrovolně prostřednictvím těchto organizací a jednotlivci.

3.3 Hospodaří s materiálem civilní ochrany

Pokud byl realizován bezúplatný převod materiálu civilní ochrany do vlastnictví obce, postupuje se podle Pokynu generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR č. 37 ze dne 23. srpna 2004. Podle tohoto pokynu obce projednávají veškeré záležitosti týkající se nakládání s materiálem CO s příslušným hasičským záchranným sborem kraje.

3.4 Vede evidenci a provádí kontrolu staveb civilní ochrany

Základem evidence je evidence SÚ vybudovaných investičním způsobem. Údaje o SÚ jsou vedeny na evidenčních listech, které jsou zpracovány pro každý jednotlivý SÚ.

Požadavky na zajištění provozuschopnosti SÚ, provádění pravidelné údržby, kontrol a revize technických zařízení SÚ jsou uvedeny v ČSN 73 9050 „Údržba stálých úkrytů civilní ochrany“.

Četnost kontrol není stanovena, je doporučeno kontroly ze strany obecních úřadů provádět pravidelně po 3 letech na každém SÚ. Cílem kontrol je zhodnotit, zda SÚ splňuje či nespĺňuje ochranné vlastnosti v souladu s jeho zaříděním v centrální evidenci SÚ a s ohledem na zjištěné závady, zda je technicky možné a efektivní závady odstranit.

3.5 Seznamuje právnické a fyzické osoby v obci s ochranou obyvatelstva (viz. 1.2.)

3.6 Je oprávněn zřizovat zařízení civilní ochrany

Zařízení CO je organizační součástí obce určené k ochraně obyvatelstva. Je tvořeno zaměstnanci nebo jinými osobami a dále věcnými prostředky. Postup při zřizování, personální složení, věcné prostředky a rozsah odborné přípravy zařízení CO je stanoven vyhláškou č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

Obec jako zřizovatel může požádat hasičský záchranný sbor kraje o vyjádření k účelnosti zřízení zařízení CO. V žádosti uvede název obce, identifikační číslo obce jako právnické osoby, adresu sídla obecního úřadu, městského úřadu nebo magistrátu, kontaktní osobu a adresu objektu, v němž má být zařízení CO zřízeno.

V žádosti se dále uvedou zdroje možných rizik vzniku mimořádných událostí a další skutečnosti využitelné při posuzování účelnosti zřízení zařízení CO.

Hasičský záchranný sbor kraje zašle zřizovateli vyjádření do 30 dnů ode dne doručení žádosti a uvede v něm, pro jaký účel je vhodné zařízení CO zřídit z hlediska potřeb zabezpečení úkolů vyplývajících z vnějšího havarijního plánu nebo havarijního plánu kraje, popř. povodňového plánu a doporučí personální složení zařízení CO.

3.7 Je dotčeným orgánem z hlediska ochrany obyvatelstva při rozhodování o umístování a povolování staveb, změnách staveb a změnách v užívání staveb, odstraňování staveb a při rozhodování o povolení a odstraňování terénních úprav a zařízení

Obec je považována z hlediska ochrany obyvatelstva za dotčený orgán v územním plánování a ve stavebním a územním řízení.

Požadavky ochrany obyvatelstva v územním plánování a stavebně technické požadavky na stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany uplatňuje obecní úřad podle vyhlášky č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Požadavky ochrany obyvatelstva v územním plánování se uplatňují jako požadavky civilní ochrany vyplývající z havarijních plánů a krizových plánů v rozsahu, který odpovídá charakteru území a druhu územně plánovací dokumentace. Z hlediska obce to jsou požadavky civilní ochrany k územnímu plánu a požadavky civilní ochrany k regulačnímu plánu.

Obec by na základě analýzy rizik měla v rámci stavebního a územního řízení hledat nové směry v oblasti zajištění bezpečnosti občanů. Zejména v oblasti dopravní infrastruktury (průjezdnost vozidel IZS na sídlištích), technické infrastruktury (zásobování plynem, vodou), oblasti varování a v oblasti ochrany obyvatelstva v souvislosti s budováním nových ploch (průmyslové zóny atd.).

Stavebně technické požadavky na stavby civilní ochrany a stavby dotčené požadavky civilní ochrany uplatňované v územním a stavebním řízení zahrnují požadavky na:

- stálé úkryty;
- stavby financované s využitím prostředků státního rozpočtu, stavby škol a školských zařízení, ubytovny a stavby pro poskytování zdravotní nebo sociální péče z hlediska jejich využitelnosti jako improvizované úkryty;
- stavby pro průmyslovou výrobu a skladování.

4. Finanční zabezpečení

Finanční zabezpečení je pokryto z příspěvku státu na výkon státní správy v přenesené působnosti v souladu s § 7 a 9 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Dále mohou být využity možnosti krajů pro zabezpečení jednotlivých úkolů dotacemi do rozpočtů obcí podle § 10 zákona č. 250/2000 Sb.

Chce-li obec dosáhnout vyšší úrovně připravenosti na řešení mimořádných událostí a krizových situací, musí využít vlastních zdrojů.

II. Řešení krizových situací

Problematiku přípravy na krizové situace a jejich řešení, které nesouvisí se zajišťováním obrany ČR, upravuje zákon o krizovém řízení. Poslední novela krizového zákona byla provedena v roce 2010, zákonem č. 430/2010 Sb. s účinností od 1.1.2011.

Zákon o krizovém řízení stanovuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě a řešení krizových situací a při ochraně kritické infrastruktury. Zákon dále zapracovává příslušné předpisy Evropské unie a upravuje ochranu evropské kritické infrastruktury.

Zákon definuje krizovou situaci jako mimořádnou událost podle zákona o IZS, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení – viz *definice základních pojmů*.

Krizový zákon vymezuje mezi orgány krizového řízení také orgány obce s rozšířenou působností (stanovuje úkoly a působnosti starostovi obce s rozšířenou působností a obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností) a dále orgány obce (stanovuje úkoly a působnosti starostovi obce a obecnímu úřadu).

Právní řád České republiky rozlišuje čtyři **krizové stavy**, kterými jsou:

- stav nebezpečí - vyhláší hejtman kraje (primátor hlavního města Prahy);
- nouzový stav - vyhláší vláda (předseda vlády v případě nebezpečí z prodlení);
- stav ohrožení státu - vyhláší Parlament ČR na návrh vlády;
- válečný stav - vyhláší Parlament ČR.

Obec (obec s rozšířenou působností) plní úkoly v krizovém řízení ve dvou rozdílných režimech – v režimu bez výskytu krizové situace (**příprava na řešení krizové situace**) a v režimu vyvolaném výskytem krizové situace (**řešení krizové situace**).

Působnost a úkoly stanovené obecnímu úřadu (obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností) nebo starostovi obce (starostovi obce s rozšířenou působností) podle zákona jsou výkonem státní správy v přenesené působnosti.

1. Příprava na řešení krizových situací

1.1 Příprava obce na řešení krizových situací

Povinnost zajišťovat připravenost obce na řešení krizových situací ukládá krizový zákon starostovi obce. Ostatní orgány obce se na této připravenosti pak podílejí.

Starosta obce za účelem přípravy na krizové situace:

- plní úkoly stanovené starostou obce s rozšířenou působností a orgány krizového řízení při přípravě na krizové situace a úkoly a opatření uvedené v krizovém plánu obce s rozšířenou působností;
- odpovídá za využívání informačních a komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení určených Ministerstvem vnitra.

Starosta obce může zřídit jako svůj pracovní orgán pro přípravu na krizové situace a jejich řešení **krizový štáb obce**. Jeho zřízení by mělo proběhnout předem, tj. při přípravách na řešení krizových situací. V případě, že se starosta obce rozhodne krizový štáb zřídit, postupuje přiměřeně podle ustanovení § 12 a 13 nařízení vlády č. 462/2000 Sb. Členové krizového štábu mají být na členství připravováni. Pro jejich činnost je potřebné vybrat a vybavit vhodné prostory.

Obecní úřad za účelem zajištění připravenosti obce na řešení krizových situací:

- organizuje přípravu obce na krizové situace;
- poskytuje obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností podklady a informace potřebné ke zpracování krizového plánu obce s rozšířenou působností;
- vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob (§ 39d krizového zákona), pro kterou shromažďuje údaje, a předává údaje v ní vedené obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož správním obvodu se nachází;
- vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob za stavu nebezpečí (§ 39e krizového zákona), pro kterou shromažďuje údaje, a předává údaje v ní vedené obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož správním obvodu se nachází;
- se podílí na zajištění veřejného pořádku;
- plní úkoly stanovené krizovým plánem obce s rozšířenou působností při přípravě na krizové situace;
- seznamuje právnické a fyzické osoby způsobem v místě obvyklým s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení.

1.2 Příprava obce s rozšířenou působností na řešení krizových situací

Povinnost zajišťovat připravenost obce s rozšířenou působností na řešení krizových situací ukládá krizový zákon starostovi obce s rozšířenou působností. Ostatní orgány obce s rozšířenou působností se na této připravenosti pak podílejí.

Starosta obce s rozšířenou působností řídí a kontroluje přípravná opatření prováděná územními správními úřady s působností ve správním obvodu obce s rozšířenou působností,

orgány obcí, právníckými osobami a fyzickými osobami ve správním obvodu obce s rozšířenou působností. Za tímto účelem:

- zřizuje a řídí bezpečnostní radu obce s rozšířenou působností pro území správního obvodu obce s rozšířenou působností;
- organizuje přípravu správního obvodu obce s rozšířenou působností na krizové situace;
- schvaluje po projednání v bezpečnostní radě obce s rozšířenou působností krizový plán obce s rozšířenou působností;
- vyžaduje od hasičského záchranného sboru kraje údaje podle § 15 odst. 3 krizového zákona.

Starosta obce s rozšířenou působností dále:

- zřizuje a řídí krizový štáb obce s rozšířenou působností pro území správního obvodu obce s rozšířenou působností, který je současně krizovým štábem pro území správního obvodu obce;
- plní úkoly stanovené hejtmanem a orgány krizového řízení při přípravě na krizové situace;
- odpovídá za využívání informačních a komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení určených Ministerstvem vnitra.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností za účelem zajištění připravenosti správního obvodu obce s rozšířenou působností na řešení krizových situací:

- poskytuje součinnost hasičskému záchrannému sboru kraje při zpracování krizového plánu kraje a při zpracování krizového plánu obce s rozšířenou působností;
- plní úkoly podle krizového plánu obce s rozšířenou působností;
- vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob (§39d krizového zákona) a předává údaje v ní vedené hasičskému záchrannému sboru kraje;
- vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob za stavu nebezpečí (§ 39e krizového zákona) a předává údaje v ní vedené hasičskému záchrannému sboru kraje;
- vede přehled možných zdrojů rizik a v rámci prevence podle zvláštních právních předpisů odstraňuje nedostatky, které by mohly vést ke vzniku krizové situace.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností za účelem plnění těchto úkolů zřizuje pracoviště krizového řízení.

2. Řešení krizové situace po vyhlášení krizového stavu

Při vyhlášení stavu nebezpečí nebo nouzového stavu starosta obce zajišťuje provedení krizových opatření v podmínkách obce. Je-li k tomuto účelu nutné vydat nařízení obce, nabývá nařízení obce účinnosti okamžikem jeho vyvěšení na úřední desce obecního úřadu. Nařízení obce se zveřejní též dalšími způsoby v místě obvyklými, zejména prostřednictvím hromadných informačních prostředků a místního rozhlasu. Stejný postup se použije při vyhlásování změn obsahu již vydaného nařízení obce.

Náklady vynaložené na provedení krizových opatření stanovených obcí uhrazuje obec z obecního rozpočtu.

V době krizového stavu starosta obce:

- zabezpečuje varování a informování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím a vyrozumění orgánů krizového řízení, pokud tak již neučinil hasičský záchranný sbor kraje;
- nařizuje a organizuje evakuaci osob z ohroženého území obce;
- organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatelstva;
- zajišťuje provedení stanovených krizových opatření v podmínkách správního obvodu obce; správní úřady se sídlem na území obce, právnické osoby a podnikající fyzické osoby jsou povinny stanovená krizová opatření splnit;
- plní úkoly stanovené starostou obce s rozšířenou působností a orgány krizového řízení a úkoly a opatření uvedené v krizovém plánu obce s rozšířenou působností;
- zajišťuje organizaci dalších opatření nezbytných pro řešení krizové situace;
- řídí krizový štáb obce (pokud jej zřídil).

Pokud starosta obce neplní v době krizového stavu úkoly stanovené zákonem, může hejtman převést jejich výkon na předem stanovenou dobu na zmocněnce, kterého za tím účelem jmenuje. O této skutečnosti hejtman neprodleně informuje obec a ministra vnitra, který může rozhodnutí hejtmána zrušit.

Obecní úřad za krizové situace:

- podílí se na zajištění veřejného pořádku;
- plní úkoly stanovené krizovým plánem obce s rozšířenou působností.

V době krizového stavu (stav nebezpečí) je hejtman oprávněn nařídit fyzické osobě pracovní výpomoc, pracovní povinnost nebo poskytnutí věcného prostředku. Výkon uložené pracovní povinnosti a pracovní výpomoci se považuje za jiný úkon v obecném zájmu.

Obsah, rozsah a místo prací v rámci pracovní povinnosti v době nouzového stavu a stavu ohrožení státu stanoví fyzické osobě hejtman pracovním příkazem. Pracovní příkaz obsahuje jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození a bydliště, den a místo nástupu pracovní povinnosti, druh práce, předpokládanou délku plnění povinnosti, poučení a označení orgánu, který pracovní příkaz vydal.

Ten, kdo v době krizového stavu uložil (nařídil) pracovní výpomoc, vydá po jejím skončení fyzické osobě potvrzení. Potvrzení obsahuje jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození a bydliště, den zahájení a ukončení pracovní výpomoci, počet odpracovaných hodin, druh a místo práce, poučení o náhradě a označení orgánu, který potvrzení vydal.

Fyzická osoba může tuto povinnost, resp. další povinnosti dle krizového zákona odmítnout, pokud by jejich plněním ohrozila život nebo zdraví vlastní nebo jiných osob anebo pokud jsou povinnosti jí ukládané v rozporu se zákonem.

Právnické nebo fyzické osobě náleží peněžní náhrada za poskytnutí věcného prostředku nebo vykonání pracovní výpomoci nebo pracovní povinnosti. Povinnost ji vyplatit má orgán krizového řízení, který o uložení povinnosti rozhodl. Peněžní náhradu lze poskytnout po vzájemné dohodě též za poskytnutí dobrovolné pomoci.

Pokud dojde v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními ke škodě způsobené právnickým a fyzickým osobám, pak za tyto škody odpovídá stát. Této odpovědnosti se stát může zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám. Peněžní náhradu poskytne ten orgán krizového řízení, který nařídil krizové opatření nebo cvičení, při němž anebo v jehož důsledku vznikla škoda či újma.

Starosta obce s rozšířenou působností za krizové situace:

- řídí a kontroluje činnosti k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků prováděná územními správními úřady s působností ve správním obvodu obce s rozšířenou působností, orgány obcí, právníckými osobami a fyzickými osobami ve správním obvodu obce s rozšířenou působností. Za tímto účelem:
 - plní úkoly stanovené hejtnanem a orgány krizového řízení při řešení krizové situace;
 - řídí krizový štáb obce s rozšířenou působností pro území správního obvodu obce s rozšířenou působností, který je současně krizovým štábem pro území správního obvodu obce;
 - zajišťuje provedení stanovených krizových opatření v podmínkách správního obvodu obce s rozšířenou působností; správní úřady se sídlem na území správního obvodu obce s rozšířenou působností a právnícké a podnikající fyzické osoby jsou povinny stanovená krizová opatření splnit.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností za krizové situace plní úkoly podle krizového plánu obce s rozšířenou působností.

3. Krizové štáby obcí s rozšířenou působností

K plnění zákonem stanovených úkolů používá za krizové situace starosta obce s rozšířenou působností svůj předem zřízený pracovní orgán - krizový štáb obce s rozšířenou působností.

3.1 Při zřizování krizového štábu obce s rozšířenou působností se doporučuje postupovat následovně:

- do krizového štábu lze např. jmenovat odborníky, kteří jsou dostupní na území obce. Je-li při obecní radě zřízena bezpečnostní komise rady, je možné do krizového štábu obce jmenovat její členy;
- na činnosti krizového štábu se budou rovněž podílet zaměstnanci obecního úřadu, kteří budou vyčleněni pro potřeby krizového štábu. Ti zpravidla tvoří základ stálé pracovní skupiny krizového štábu;
- pokyn k aktivaci krizového štábu vydává starosta (vedoucí krizového štábu) v případě, že:
 - je vyhlášen krizový stav pro celé území státu nebo pro jeho část patřící do působnosti orgánu krizového řízení;
 - je vyhlášen stav nebezpečí pro celé území patřící do působnosti orgánu krizového řízení nebo pro jeho část;
 - jej použije ke koordinaci záchranných a likvidačních prací;
 - je k tomu vyzván Ministerstvem vnitra při ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací;
 - jde o úkol prováděný při cvičení orgánů krizového řízení nebo cvičení složek integrovaného záchranného systému, nebo
 - je tento postup nezbytný pro řešení mimořádné události a není splněna některá z výše uvedených podmínek.

Vyrozumění členů krizového štábu a dalších určených osob realizuje územně příslušné operační a informační středisko integrovaného záchranného systému, pokud vedoucí krizového štábu nestanoví jinak. Vyrozumívaná osoba se zároveň dozví místo, kde bude krizový štáb zasedat a dobu zahájení zasedání.

Činnost krizového štábu se po jeho aktivaci řídí pokyny jeho vedoucího. Když se členové krizového štábu sejdou na určeném místě a v určenou dobu, zahájí nepřetržitou činnost stálá pracovní skupina krizového štábu. Zasedání krizového štábu se svolává podle potřeby. Krizový štáb projednává možnost řešení krizové situace a navrhuje opatření starostovi obce s rozšířenou působností.

Členy krizového štábu jsou členové příslušné bezpečnostní rady obce s rozšířenou působností a členové příslušné stálé pracovní skupiny. Členy stálé pracovní skupiny jsou tajemník krizového štábu, pracovníci obecního úřadu obce s rozšířenou působností, zástupci základních složek integrovaného záchranného systému a odborníci s ohledem na druh řešené mimořádné události nebo krizové situace.

Pokud starosta obce zřídí k přípravě na krizové situace a jejich řešení krizový štáb obce, platí přiměřeně výše uvedené zásady, postupy a činnosti jako u krizového štábu obce s rozšířenou působností.

4. Finanční zabezpečení krizových opatření

Finanční zabezpečení krizových opatření na běžný rozpočtový rok se provádí podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Za tímto účelem:

- obce ve svých rozpočtech na příslušný rok vyčleňují objem finančních prostředků potřebný k zajištění přípravy na krizové situace; obce dále ve svém rozpočtu na příslušný rok vyčleňují účelovou rezervu finančních prostředků na řešení krizových situací a odstraňování jejich následků;
- Ministerstvo financí po projednání s Ministerstvem vnitra navrhuje v rozpočtové kapitole Všeobecná pokladní správa účelovou rezervu finančních prostředků na řešení krizových situací a odstraňování jejich následků. Použití finančních prostředků z této rezervy na předcházení krizových situací je možné pouze ve vazbě na mimořádné události podle zákona o integrovaném záchranném systému. Způsob použití rezervy upravuje vláda ve svém usnesení ke státnímu rozpočtu na příslušný rok.

III. Ochrana před povodněmi

Území České republiky je stále častěji postihováno přirozenými povodněmi. Pro přípravu na předcházení a zvládnání následků povodní se vychází ze zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vodní zákon“).

1. Stupně povodňové aktivity

Míra povodňového nebezpečí je charakterizována jedním ze tří stupňů povodňové aktivity.

1.1 První stupeň (stav bdělosti) nastává při nebezpečí přirozené povodně a zaniká, pominou-li příčiny takového nebezpečí; tento stav nastává rovněž vydáním výstražné informace předpovědní povodňové služby; vyžaduje věnovat zvýšenou pozornost vodnímu toku nebo jinému zdroji povodňového nebezpečí, zahajuje činnost hlášená a hlídková služba; na vodních dílech nastává tento stav při dosažení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností z hlediska bezpečnosti díla nebo při zjištění mimořádných okolností, jež by mohly vést ke vzniku zvláštní povodně.

1.2 Druhý stupeň (stav pohotovosti) se vyhláší, když nebezpečí přirozené povodně přerůstá v povodeň, ale nedochází k větším rozlivům a škodám mimo koryto; vyhláší se také při překročení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti; aktivizují se povodňové orgány a další účastníci ochrany před povodněmi, uvádějí se do pohotovosti prostředky na zabezpečovací práce, provádějí se opatření ke zmírnění průběhu povodně podle povodňového plánu.

1.3 Třetí stupeň (stav ohrožení) se vyhláší při bezprostředním nebezpečí nebo vzniku škod většího rozsahu, ohrožení životů a majetku v záplavovém území; vyhláší se také při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti současně se zahájením nouzových opatření; provádějí se povodňové zabezpečovací práce podle povodňových plánů a podle potřeby záchranné práce nebo evakuace.

1.4 Vyhlášení a odvolání druhého a třetího stupně

Povodeň začíná vyhlášením druhého nebo třetího stupně povodňové aktivity a končí odvoláním třetího stupně povodňové aktivity, není-li v době odvolání třetího stupně povodňové aktivity vyhlášen druhý stupeň povodňové aktivity. V tom případě končí povodeň odvoláním druhého stupně povodňové aktivity. Druhý a třetí stupeň povodňové aktivity vyhláší a odvolávají ve svém územním obvodu povodňové orgány.

2. Povodňové orgány

Po dobu povodně jsou povodňovými orgány:

- povodňové komise obcí (v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí);
- povodňové komise obcí s rozšířenou působností (v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí stanovené Statutem hlavního města Prahy);
- povodňové komise krajů;
- Ústřední povodňová komise.

Povodňové orgány mohou v době povodně činit opatření a vydávat operativní příkazy k zabezpečení ochrany před povodněmi, v odůvodněných případech i nad rámec platných povodňových plánů s tím, že v takovém případě musí neprodleně uvědomit dotčené osoby. Všechna přijatá opatření a vydané příkazy se zapisují do povodňové knihy a musí být přístupné k nahlédnutí osobám vykonávajícím působnost místně příslušných povodňových orgánů, nebo způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Povodňové orgány nebo jiné osoby na jejich příkaz jsou při povodni za účelem provádění záchranných a zabezpečovacích prací oprávněni vstupovat v nezbytném rozsahu na cizí pozemky a do objektů.

Povodňový orgán nižšího stupně může požádat povodňový orgán vyššího stupně o převzetí řízení ochrany před povodněmi v případě, že vlastními silami není schopen tuto ochranu zajistit.

Pokud dojde k vyhlášení krizového stavu podle zákona o krizovém řízení, přejímá na celém území, pro které je krizový stav vyhlášen, řízení ochrany před povodněmi orgán, který je k tomu podle tohoto zákona příslušný.

2.1 Povodňové orgány obcí

Obecní rada může k plnění úkolů při ochraně před povodněmi, je-li v jejich územních obvodech možnost povodní, zřídit povodňovou komisi, jinak tuto činnost zajišťuje obecní rada. Předsedou povodňové komise obce je starosta obce. Další členy komise jmenuje z členů obecního zastupitelstva a z fyzických a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi. Orgány obcí, v jejichž územních obvodech může dojít k povodni, zpracovávají povodňové plány obcí.

Povodňové orgány obcí jsou podřízeny povodňovému orgánu obce s rozšířenou působností.

Přesný výčet činností, které zabezpečují povodňové orgány obcí ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi, je uveden v § 78 vodního zákona. Majetkovou újmu vzniklou v důsledku činnosti nebo opatření uložených v době povodně povodňovou komisí obce hradí obec.

2.2 Povodňové orgány obcí s rozšířenou působností

Starosta obce s rozšířenou působností zřizuje povodňovou komisi obce s rozšířenou působností a je jejím předsedou. Další členy komise jmenuje ze zaměstnanců obce s rozšířenou působností zařazených do obecního úřadu a zástupců orgánů a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi. V případě souběžné činnosti povodňové komise obce a obce s rozšířenou působností pověřuje starosta řízením povodňové komise obce jiného člena komise. Povodňový orgán obce s rozšířenou působností je podřízen povodňovému orgánu kraje. Orgány obcí s rozšířenou působností, v jejichž územních obvodech může dojít k povodni zpracovávají povodňové plány správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

Přesný výčet činností, které zabezpečují povodňové orgány obcí s rozšířenou působností ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi, je uveden v § 79 vodního zákona.

Majetkovou újmu vzniklou v důsledku činnosti nebo opatření uložených v době povodně povodňovou komisí obce s rozšířenou působností hradí obec s rozšířenou působností.

2.3 Zpráva o povodni

Povodňové orgány obcí a obcí s rozšířenou působností a účastníci ochrany před povodněmi, jimž je to zákonem uloženo, zpracovávají zprávu o povodni, při které byla vyhlášena povodňová aktivita, došlo k povodňovým škodám nebo byly prováděny povodňové zabezpečovací a záchranné práce.

3. Povodňové plány

Povodňovými plány se rozumějí dokumenty, které obsahují způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, možnosti ovlivnění odtokového režimu, organizaci a přípravu zabezpečovacích prací; dále obsahují způsob zajištění včasné aktivizace povodňových orgánů, zabezpečení hlásné a hlídkové služby a ochrany objektů, přípravu

a organizace záchranných prací a zajištění povodní narušených základních funkcí v objektech a v území a stanovené směrodatné limity stupňů povodňové aktivity.

Povodňovými plány územních celků jsou

- **povodňové plány obcí**, které zpracovávají orgány obcí, v jejichž územních obvodech může dojít k povodni;
- **povodňové plány správních obvodů obcí s rozšířenou působností**, které zpracovávají obce s rozšířenou působností;
- **povodňové plány správních obvodů krajů**, které zpracovávají příslušné orgány krajů v přenesené působnosti ve spolupráci se správci povodí;
- **Povodňový plán České republiky**, který zpracovává Ministerstvo životního prostředí.

Ostatní povodňové plány (povodňové plány pozemků a staveb)

- **pro stavby ohrožené povodněmi**, které se nacházejí v záplavovém území nebo mohou zhoršit průběh povodně, zpracovávají povodňové plány pro svou potřebu a pro součinnost s povodňovým orgánem obce jejich vlastníci. V pochybnostech o rozsahu této povinnosti nebo o tom, které stavby mohou zhoršit průběh povodně, rozhodne vodoprávní úřad;
- vodoprávní úřad může uložit povinnost zpracovat povodňový plán vlastníkům **pozemků, které se nacházejí v záplavových územích**, je-li to třeba s ohledem na způsob jejich užívání.

U povodňových plánů územních celků zpracovatelé každoročně prověřují jejich aktuálnost zpravidla před obdobím jarního tání a toto prověření dokladují. Ostatní povodňové plány (pro stavby ohrožené povodněmi) zpracovatelé přezkoumávají při podstatných změnách podmínek, za nichž byly zpracovány. Pokud z přezkoumání vyplyne potřeba úpravy nebo doplnění povodňového plánu, učiní tak zpracovatelé neprodleně.

3.1 Obsah povodňových plánů se dělí na

- **věcnou část**, která zahrnuje údaje potřebné pro zajištění ochrany před povodněmi určitého objektu, obce, povodí nebo jiného územního celku, směrodatné limity pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity;
- **organizační část**, která obsahuje jmenné seznamy, adresy a způsob spojení účastníků ochrany před povodněmi, úkoly pro jednotlivé účastníky ochrany před povodněmi včetně organizace hlásné a hlídkové služby;
- **grafickou část**, která obsahuje zpravidla mapy nebo plány, na kterých jsou zakresleny zejména záplavová území, evakuační trasy a místa soustředění, hlásné profily, informační místa.

Věcnou a grafickou část povodňového plánu územních celků a jeho změny zpracovatelé předkládají nadřízenému povodňovému orgánu k potvrzení souladu s povodňovým plánem vyšší úrovně. U povodňových plánů pozemků a staveb potvrzuje soulad povodňový orgán obce. Jde-li o stavbu přesahující svým rozsahem nebo vlivem na okolí významně území obce, potvrzuje soulad nadřízený povodňový orgán a nižší povodňové orgány o tom informuje. Potvrzením souladu se stává věcná a grafická část povodňového plánu závaznou. Organizační část povodňového plánu zpracovatelé průběžně upravují a poskytují dotčeným povodňovým orgánům a účastníkům řízení ochrany před povodněmi k využití, pokud jim není přístupná na portálu veřejné správy v elektronické podobě.

4. Obnova území po povodni

Pokud je vyhlášen některý z krizových stavů (stav nebezpečí, nouzový stav), postupuje se v souladu se zákonem č. 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou a o změně zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví) ve znění pozdějších předpisů (zákon o státní pomoci při obnově území), dle kterého může stát poskytnout obcím či krajům státní pomoc na obnovu majetku sloužícího k zabezpečení základních funkcí území, které byly narušeny v důsledku živelní nebo jiné pohromy.

Podrobnosti o státní pomoci po živelní či jiné pohromě lze nalézt na stránkách Ministerstva pro místní rozvoj <http://www.mmr.cz/Bytova-politika/Programy-Dotace/Statni-pomoc-po-zivelne-nebo-jine-pohrome>

IV. Další zdroje informací

- Metodika pro zřizování jednotek dobrovolných hasičů obcí – vydalo MV-GŘ HZS ČR, č.j. MV-52763-6/PO-2008, Praha 2009
- Metodika činnosti při plánování a zajišťování nezbytných dodávek v systému hospodářských opatření pro krizové stavy krajské úřady, hasičské záchranné sbory kraje, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a určených obcí – vydala Správa státních hmotných rezerv (rok vydání 2003, <http://www.sshr.cz/cinnosti/stranky/metodiky.aspx>)
- Internetové stránky úřadů a organizací např.:
 - MV-GŘ HZS ČR www.hzscr.cz
 - MŽP www.mzp.cz
www.dppcr.cz
www.povis.cz
www.hladiny.cz
www.opzp.cz
www.sfzp.cz
 - SSHR www.sshr.cz
www.krizkom.cz
 - HESTIA, o.s. - Národní dobrovolnické centrum
www.dobrovolnik.cz

Přílohy

Příloha 1: Zvláštnosti provádění evakuace v rámci povodňové ochrany

Plánování evakuace ze záplavových území ohrožených přirozenými a zvláštními povodněmi vychází z hydrologických výpočtů, analýzy povodňového ohrožení, z dostupných podkladů správců povodí a správců vodních toků o pravděpodobné hranici území ohroženého přirozenými povodněmi a zvláštními povodněmi. Dotčený územně příslušný vodoprávní úřad, který záplavová území stanovuje, předává mapovou dokumentaci těchto území dotčeným stavebním úřadům a Ministerstvu životního prostředí.

Evakuace se při přirozených a zvláštních povodních zahajuje na základě rozhodnutí územně příslušných povodňových orgánů, v případě vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu na povodní ohroženém území, na základě rozhodnutí příslušného orgánu veřejné správy. Evakuace se provádí podle zpracovaných povodňových nebo havarijních plánů.

Při plánování evakuace je třeba respektovat rozdílné působení dvou základních typů povodňového ohrožení a vycházet z podkladů příslušných povodňových plánů územního celku a havarijních plánů vybraných vodou vzdouvajících vodních děl.

Při ohrožení přirozenými povodněmi se evakuace provádí z prostorů ohrožených záplavami na základě rozhodnutí územně příslušného povodňového orgánu v závislosti na vyhodnocení aktuální povodňové situace a s ohledem na průběh a dobu příchodu záplavové vlny.

Při bezprostředním ohrožení bezpečnosti vodních děl a vývoji směřujícímu k narušení jejich funkce a vzniku zvláštní povodně varují vlastníci vodních děl po vodním toku níže položené povodňové orgány, Hasičský záchranný sbor ČR a v případě nebezpečí z prodlení i bezprostředně ohrožené subjekty.

Při ohrožení zvláštní povodní, při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů, a pokud hrozí bezprostřední havárie vodního díla doprovázená nebezpečím vzniku průlomové vlny, se provádí okamžitá evakuace ihned po varování obyvatelstva a nařízení evakuace, a to všemi dostupnými prostředky do předem stanovených prostorů.

Evakuace se plánuje s důrazem na rychlost a komplexnost přemístění obyvatelstva a zaměstnanců s ohledem na dobu příchodu čela průlomové vlny.

V případě bezprostřední hrozby nebo vzniku mimořádné situace na vodním díle, která vyžaduje záchranné povodňové práce, se evakuace provádí na základě rozhodnutí územně příslušného povodňového orgánu. V případě vyhlášení stavu nebezpečí nebo nouzového stavu na území ohroženém mimořádnou situací na vodním díle se evakuace provádí z tohoto území na základě rozhodnutí příslušného orgánu veřejné správy.

Příloha 2: Zvláštnosti provádění evakuačních opatření v okolí jaderných zařízení

V zónách havarijního plánování jaderných zařízení se plánuje evakuace, která se týká obyvatelstva z části či z celého urbanistického celku, případně většího územního prostoru.

Příprava evakuace v okolí jaderných elektráren musí vycházet jak z analýzy rizik, tak i z právních norem, které určují limitní hodnoty. Při přípravě se vychází z vnitřních havarijních plánů jaderných elektráren, vnějších havarijních plánů a podmínek stanovených zvláštním právním předpisem. Přitom se vychází z následujících zásad:

- v případě poruchy na technologickém zařízení jaderné elektrárny, která by mohla vyústit ve vznik radiační havárie, se zahajuje příprava přímé evakuace. Přímou evakuací se rozumí evakuace, prováděná bez předchozího ukrytí evakuovaných osob;
- v případě vzniku radiační havárie se provádí ze středového prostoru a z vybraných sektorů v závislosti na směru větru evakuace s ukrytím. Evakuací s ukrytím se rozumí evakuace provedená po předchozím ukrytí evakuovaných osob a po snížení prvotního nebezpečí ozáření z radioaktivního oblaku.

Příloha 3: Obsahové zaměření a doporučené formy přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku mimořádných událostí v podmínkách obce

1. Přednášky, besedy, instruktáže zaměřené k charakteru možného ohrožení obyvatel obce, k připraveným opatřením k zabezpečení ochrany obyvatelstva, jejího života, zdraví a majetku. Zvláštní pozornost věnovat občanům sluchově, zrakově a tělesně postiženým. Obsah se doporučuje zaměřit diferencovaně, dle možných ohrožení obce, na následující problematiku:

- zdroje a místa nebezpečí vzniku mimořádných událostí v okolí bydliště a pracoviště, kde může dojít k ohrožení životů, zdraví a majetku; jiné možné zdroje vzniku mimořádných událostí;
- opatření, která jsou připravena k záchraně životů, zdraví a majetku v případě vzniku mimořádných událostí;
- varovný signál „Všeobecná výstraha“ k upozornění na hrozící nebo nastalou mimořádnou událost a chování obyvatelstva po jeho vyhlášení;
- využívání telefonních čísel tísňového volání (112, 150, 155, 156, 158);
- poskytování první pomoci zraněným osobám;
- chování při vyhlášení evakuace (obsah evakuačního zavazadla, zásady opuštění bytu);
- místo, kde mohou obyvatelé obce obdržet další informace o rizicích vzniku mimořádné události a připravených opatřeních;
- možnosti a způsoby ukrytí při vzniku mimořádných událostí (improvizované ukrytí);
- chování při úniku nebezpečné látky do životního prostředí;
- příprava a použití prostředků improvizované ochrany povrchu těla a dýchacích orgánů při úniku nebezpečných látek do životního prostředí;
- provádění částečné dekontaminace;
- chování při vzniku, v průběhu a po skončení povodní;
- chování při hrozbě použití výbušnin, nálezů podezřelého předmětu, obdržení podezřelé zásilky;
- chování při použití chemických, biologických, radiologických a jaderných zbraní;
- chování v případě vyhlášení epidemiologických a epizootických opatření;
- obecné zásady chování při požáru;
- používání přenosných hasicích přístrojů, jednoduchých hasebních prostředků a způsoby hašení malých požárů.

2. Porady nebo semináře s právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na teritoriu obce k seznámení s charakterem možného ohrožení obyvatel obce a s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi.

3. Využívání informačních a poradenských středisek obcí k informování obyvatel o možnostech vzniku mimořádných událostí, o připravených záchranných a likvidačních pracích a chování obyvatelstva při jejich vzniku.

4. Vhodnými prostředky jsou také:

- **rozhlasové vysílání místní, vysílání místní kabelové televize** - zaměřené na vzdělávací pořady o chování obyvatelstva při vzniku mimořádné události vyvolané člověkem, přírodními vlivy nebo technickou závadou a které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí aktualizované na místní podmínky

(povodně, zemětřesení, sněhové laviny, požáry, atmosférické poruchy, havárie v chemických provozech a skladech s únikem nebezpečných látek do životního prostředí, radiační havárie, ropné havárie...). Místní kabelovou televizi lze využít k promítání videofilmů natočených k problematice chování obyvatelstva při vzniku mimořádných událostí, k vysílání krátkých diskusních pořadů, vzdělávacích pořadů pro školy a jiné specifické skupiny diváků, soutěží s problematikou ochrany obyvatelstva;

- internet - v současné době je internet nejvíce se rozvíjejícím médiem, které přináší rozmanité možnosti při práci s ním (interaktivní výuka, informovanost, ale i pomoc apod.). Pro práci s obyvatelstvem je nepostradatelným nástrojem. Využít lze k zveřejnění metodických příruček, návodů, přehledu významných akcí a soutěží obsahující tematiku ochrany obyvatelstva a požární ochrany, informací o subjektech (organizacích) zabývajících se PVČ a aktuálních informací, k propagaci webových stránek věnovaných problematice výchovy a vzdělávání obyvatelstva k jeho bezpečnosti a ochraně při mimořádných událostech a krizových situacích, k informování o vzdělávacích aktivitách v oblastech ochrany obyvatelstva a požární ochraně. Vhodné je i využívat sociálních sítí;
- tisková média - za pomoci tisku lze informovat o práci dotčených orgánů, o soutěžích a mimořádných událostech. K tomu je možné využívat regionálních, městských/obecních periodik či občasníků;
- spoty v kině - u filmového spotu je návštěvník stejně soustředěný (považuje spoty za příjemné zpestření) jako při sledování filmu, to vede k pozitivnímu vnímání a tím k zapamatování obsahu promítaného klipu. Kina jsou vhodná k promítání krátkých výchovných klipů, k tomu lze využívat kina, jejichž provozovateli jsou obce.

Seznam zkratek

CO – civilní ochrana

CAS – cisternová automobilová stříkačka

ČR – Česká republika

IZS – integrovaný záchranný systém

JPO – jednotka požární ochrany

MIS – místní informační systém

MV-GŘ HZS ČR – Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

PVČ – preventivně výchovná činnost

SSHR – Správa státních hmotných rezerv

SÚ – stálý úkryt

Zařízení CO – zařízení civilní ochrany bez právní subjektivity

Použitá literatura

MARTÍNEK, B., ADAMEC, V., HANUŠKA, Z.: *Řešení mimořádných událostí a krizových situací (Příručka pro starosty obcí a referenty prevence Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska)*, 1. vyd. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2006. 28 s. ISBN: 80-86640-64-7

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 110/199 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích)

Zákon č. 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou a o změně zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o státní pomoci při obnově území)

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)

Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb.

Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci)

Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění vyhlášky č. 226/2005 Sb.

Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

Vyhláška č. 288/2003 Sb., kterou se stanoví práce a pracoviště, které jsou zakázány těhotným ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání

Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva, ve znění nařízení vlády č. 527/2002 Sb

Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně, ve znění nařízení vlády č. 498/2002 Sb.